

CDHO

Jaarverslag 2022

CDHO Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

- Voorwoord p.3
- 01 Organisatie en taakopvatting p.5
- 02 Hoofdtaken p.8
- 03 Neventaken p.16
- 04 Financiële verantwoording p.18
- 05 Vooruitblik 2023 p.21
- 06 Bijlage: CV's commissieleden p.23

Voorwoord

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) is een onafhankelijk adviesorgaan. De commissie adviseert de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) inzake het opleidingsaanbod in het hoger onderwijs.

De hoofdfunctie van de commissie is die van poortwachter van het bekostigde hoger-onderwijsbestel. Bij voornemens van hogescholen en universiteiten voor nieuwe opleidingen adviseert de commissie de minister van OCW over de wenselijkheid om die opleiding voor bekostiging in aanmerking te brengen. Dit gelet op de arbeidsmarkt voor de toekomstige afgestudeerden, de te verwachte instroom van potentiële studenten en de ruimte in het bestaande aanbod. Daarnaast adviseert de commissie over voornemens voor nevenvestigingen, samenvoegingen van opleidingen, verplaatsingen en fusies en brengt de commissie op verzoek sectoranalyses uit over het hoger onderwijs.

Ook 2022 is nog een echt coronajaar, al neemt het gevaar af door mutaties van het virus en opgebouwde resistentie. Tegen het eind van het jaar verdwijnt de zorg voor besmetting razendsnel: geen mondkapjes meer in de trein, van een boks geven terug naar voorzichtig handen schudden, van thuiswerken naar meer hybride vormen. Bij het schrijven van dit verslag lijkt corona bijna geheel verdwenen. Maar het hybride werken is gebleven en kristalliseert uit in nieuwe patronen en vormen. Dat geldt ook voor het vergaderpatroon van de commissie en de contacten met de instellingen.

In januari 2022 treedt een nieuw kabinet aan met Robbert Dijkgraaf als minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. De verwachtingen zijn hoog gespannen: een echte wetenschapper op dit departement. En dat in een tijd waarin de noodzaak van stelselherziening of in ieder geval actualisering van het wettelijk kader door velen als noodzakelijk wordt

gezien. Zoiets heeft natuurlijk tijd nodig. De contouren daarvan zullen vermoedelijk niet eerder dan 2023 e.v. zichtbaar worden. Wat al wel blijkt is dat de minister het onderwijs na het voortgezet onderwijs niet als een ladder ziet, maar als een waaier; niet als een opstapeling van niveaus, maar als een palet met verschillende oriëntaties; niet als een stelsel waarin de instellingen voortdurend met elkaar concurreren, maar als een geheel waarin wordt samengewerkt om een sterke gezamenlijke uitstraling te realiseren.

Eén van de terreinen waarin dat binnenkort zichtbaar zou kunnen worden is dat van de macrodoelmatigheids-spelregels. De actualisering daarvan werd in 2021 stilgelegd vanwege de demissionaire status van het vorige kabinet, in 2022 weer opgepakt met de komst van het nieuwe kabinet. De regeling zal naar verwachting medio 2023 worden vastgesteld.

Gelet op het aantal bij de CDHO ingediende aanvragen is 2022 een gewoon jaar. Het zijn ruim 100 aanvragen. Dat is inclusief verplaatsingen en hertoetsingen; wijzigingen die niet leiden tot uitbreiding van het assortiment. Halen we die eraf dan resteren 82 aanvragen van echt nieuwe opleidingen. Daarvan is 70% positief beoordeeld door de CDHO. Dat is midden in de bandbreedte (56% - 86%) die zich de laatste tien jaar heeft afgetekend.

Net als in 2021 zijn er weer veel Associate degree-opleidingen en interdisciplinaire hbo- en wo-masteropleidingen aangevraagd.

Er zijn dit jaar opvallend veel herindieningen (20%): aanvragen die in eerste ronde negatief worden beoordeeld en in een tweede poging wel een positieve beoordeling krijgen. Vaak heeft dat te maken met een aanvankelijk onvolledige argumentatie of met arbeidsmarktonderzoek dat niet goed navolgbaar is; het zijn zaken die in één keer goed zouden moeten gaan en nu nodeloos vertraging opleveren.

Covid-maatregelen leidden er in voorgaande jaren soms toe dat de Toets Nieuwe Opleiding bij de NVAO moest worden opgeschort. In 2020 werd daarom een aanvullende verlengingsmogelijkheid gecreëerd. Die werd eind 2021 afgeschaft. In dit jaarverslag wordt er dan ook geen aandacht meer besteed aan deze 'generieke verlenging'.

In 2021 vroeg de CDHO aan Randstad BMC een arbeidsmarktanalyse te doen op basis van vacature-onderzoek, teneinde meer inzicht te krijgen in de toekomstige arbeidsmarkt. De pilot richtte zich als eerste op de 'AI-translator'. Verwachting is dat dit soort onderzoek van nut kan zijn bij het ontwikkelen van sectorplannen. Daarom werd ook de VH uitgenodigd om mee te kijken. Begin 2022 werd deze arbeidsmarktanalyse afgerond. Vacature-onderzoek lijkt een veelbelovende richting, al moet de methodiek nog worden aangescherpt. De neerslag in een hbo-sectorplan AI moet nog blijken. Het plan is nog in ontwikkeling.

De samenwerking met Inspectie en NVAO is ook in 2022 voortgezet. Dat heeft o.a. geleid tot betere afspraken over wie bij nieuwe opleidingen adviseert over naam, wie over taal, wie over Croho-indeling. Ook is – in afstemming met OCW – gewerkt aan een eenduidige interpretatie van een aantal WHW

begrippen en is gezamenlijk nagedacht over (de komst van) instellingsaccreditatie. Doel van de samenwerking is om, met behoud van ieders functionaliteit, dubbel werk te voorkomen voor de instellingen en af te stemmen waar nuttig. Dat gaat voorspoedig en leert ons ook dat er nog veel te winnen valt.

De CDHO wordt ondersteund door een bureau bestaande uit 5 medewerkers. Ook in 2022 heeft het bureau uitstekend werk verricht bij de voorbereiding van adviezen en de overige taken van de CDHO. Dat ondanks personele vacatures, lastig te vervullen bij een krappe arbeidsmarkt. De commissie is blij met zoveel deskundigheid en toewijding.

Tot slot: het beeld op de omslag van dit jaarverslag is getiteld 'Reflectie' en is gemaakt door beeldend kunstenaar Jan Verschueren. De commissie heeft dit beeld gekozen omdat reflectie de kern vormt van de doelmatigheidstoets. Een doelmatig aanbod vraagt om reflectie op de behoeften van de studenten en van de maatschappij en reflectie op hoe zo goed mogelijk aan die behoeften voldaan kan worden; door innovatie van het opleidingsaanbod of door uitbreiding ervan.

drs. P.M.M. Rullmann
Voorzitter CDHO

01 Organisatie en taakopvatting

1.1 Samenstelling

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs is op 1 juli 2009 in het leven geroepen als een onafhankelijk Adviesorgaan. De commissie adviseert de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap inzake het opleidingsaanbod in het hoger onderwijs.¹

Bij besluit van 22 juli 2013 heeft de minister van OCW de zittingsduur van de commissie met terugwerkende kracht verlengd.

De commissie bestond gedurende het afgelopen verslagjaar uit de volgende leden:

Dhr. drs. P.M.M. Rullmann (voorzitter)
Mw. drs. L.W.J.M. Janssen (vicevoorzitter)
Mw. drs. G.T.C. Bonhof
Dhr. dr. ir. A.F. Groen
Dhr. prof. mr. dr. P.F. van der Heijden
Dhr. prof. dr. L.G. Soete
Mw. drs. A.S. Roeters

1.2 Taakopvatting

De commissie adviseert de minister van OCW gevraagd en ongevraagd over onderwerpen die raken aan de doelmatigheid van het hoger onderwijs. Bij de oprichting van de CDHO is er bewust voor gekozen de commissie in te richten als onafhankelijk adviesorgaan dat op afstand staat van de departementen die het adviseert.

De commissie heeft het van belang geacht extra waarborgen te creëren die de onafhankelijke totstandkoming van haar adviezen garanderen. De commissie heeft daartoe een gedragscode opgesteld. Deze gedragscode is op de website van de commissie te raadplegen. In het interne reglement van de commissie is vastgelegd dat de commissie handelt volgens deze gedragscode.

1.3 Hoofdtaken

De primaire taak van de commissie betreft het uitbrengen van adviezen aan de minister inzake de doelmatigheid van individuele aanvragen die wijziging van het opleidingsaanbod beogen.² De commissie adviseert over deze aanvragen op grond van de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs. De regeling heeft betrekking op de volgende mutaties:

- nieuw opleidingsaanbod;
- vestiging van een opleiding of een gedeelte van een opleiding in een andere gemeente;
- verplaatsing van een opleiding of een gedeelte van een opleiding naar een andere gemeente;
- samenvoeging van opleidingen.

De beleidsregel doelmatigheid was oorspronkelijk restrictief geformuleerd en ging uit van het “nietenzij” principe.³ Uitgangspunt was dat het bestaande hoger onderwijsaanbod in Nederland volstaat; het is voldoende gespreid en divers. Uitbreiding van het onderwijsaanbod was dan ook alleen aan de orde indien de aanvraag een

---

1. Omwille van de leesbaarheid wordt in het vervolg van de tekst diverse malen gesproken over ‘de minister’. Wanneer een nadere duiding ontbreekt dient hiervoor gelezen te worden: ‘de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap’. In 2017 is de verantwoordelijkheid voor het onderwijs in de sector landbouw en natuurlijke omgeving overgegaan van het ministerie van Economische Zaken naar het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

2. Artikel 3 van het Besluit van de minister van OCW, 17 juni 2009, nr. HO&S/BS/2009/119774 tot het instellen van een Commissie doelmatigheid hoger onderwijs jo. artikel 20 van de ‘Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs’ (Staatscourant 2011, 3592, p. 4)

3. Rechtbank Den Haag 14 april 2010, LJN BM2655, AWB 09/3715.

meerwaarde bood voor het huidige onderwijs-landschap. Dit uitgangspunt van de beleidsregel uit 2009 is sinds de Beleidsregel doelmatigheid 2012 verschoven naar een meer afgewogen beleid waarbinnen ruimte is gemaakt voor Associate degrees en hbo masteropleidingen.⁴ Met de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs 2018 is dit afgewogen beleid voortgezet. Daarbij is zichtbaar dat meer aandacht is gekomen voor het vormgeven van opleidingen die aansluiten op een regionale arbeidsmarkt- en maatschappelijke behoefte.⁵ In 2022 heeft het ministerie van OCW, ook in goed overleg met de CDHO, gewerkt aan een herziening van de Regeling macrodoelmatigheid 2018. De nieuwe Regeling zal naar verwachting begin 2023 van kracht worden.

Uit lid 3 van het instellingsbesluit van de commissie vloeit voort dat de commissie op verzoek van de minister advies kan uitbrengen over het ontnemen van rechten aan een opleiding indien het verzorgen van deze opleiding in redelijkheid niet of niet meer doelmatig kan worden geacht.⁶ Deze situatie heeft zich tot op heden niet voorgedaan.

Een macrodoelmatigheidsbesluit is 10 maanden geldig. Sinds 2015 komt het voor dat de Toets Nieuwe Opleiding (TNO) bij de NVAO niet binnen die tien maanden wordt afgerond, zodat de opleiding niet op tijd in het Croho kan worden ingeschreven. Om die reden is een verkorte hertoetsingsprocedure van macrodoelmatigheidsaanvragen ingericht door het ministerie van OCW en de commissie. In 2020 is een aanvullende verlengingsmogelijkheid gecreëerd omdat in een aantal gevallen de TNO-procedure moest worden opgeschort of aangepast als gevolg van de Covid19-maatregelen. Die aanvullende

mogelijkheid is eind 2021 afgeschaft. In dit jaarverslag wordt er dan ook geen aandacht meer besteed aan deze 'generieke verlenging'. Meer hierover leest u in hoofdstuk 2 van dit jaarverslag.

Een tweede hoofdtaak van de commissie wordt gevormd door de beoordeling van bestuurlijke en institutionele fusies in het hoger onderwijs. De wetgeving inzake de fusietoets is per 1 oktober 2011 in werking getreden. Bij fusies in het hoger onderwijs adviseert de CDHO. Dit heeft geleid tot een uitbreiding van de instellingsbeschikking. Afgesproken is dat de intakeprocedure van de fusie-effectrapportage bij DUO zal plaatsvinden, waarna de commissie het adviestraject voor haar rekening neemt. In 2022 zijn geen aanvragen voor een fusietoets aan de commissie voorgelegd.

1.4 Neventaken

In de opdrachtbrief van 17 juni 2009 van de minister van OCW en de minister van LNV wordt de CDHO verzocht de volgende neventaken op zich te nemen:

- a. Het op verzoek van de minister uitbrengen van adviezen over ontwikkelingen op het gebied van de macrodoelmatigheid en de (mogelijke) effecten hiervan voor het beleid;
- b. Het op verzoek van de minister periodiek uitvoeren van sectorale doorlichtingen van het bestaande onderwijsaanbod;
- c. Het ondersteunen van de betreffende minister bij procedures in het kader van bezwaar en beroep;
- d. Het adviseren van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap inzake de subsidie-regeling HBO-masters.⁷

---

4. Beleidsregel van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 3 juli 2014 nr. 573094 betreffende de uitoefening van een aantal ministeriële bevoegdheden op grond van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek ter bevordering van de doelmatigheid in het hoger onderwijs (Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014), p. 10.

5. Regeling van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 20 juni 2018, nr. 1239490 inhoudende een regeling voor nadere aanvraagvereisten als bedoeld in art. 6.2, vierde lid, en beleidsregels als bedoeld in de artikelen 6.2, achtste lid, 7.8a, eerste en tweede lid, en 7.17, tweede lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs)

6. Art. 6.5 sub a WHW.

7. De subsidieregeling HBO-masters is beëindigd. Daarmee is deze taak van de CDHO komen te vervallen.

Een aantal neventaken die de CDHO in 2022 op zich heeft genomen, waaronder het uitzetten van een onderzoek naar de arbeidsmarktbehoefte aan hbo masteropgeleiden op het gebied van Artificial Intelligence, wordt in hoofdstuk 3 besproken.

1.5 Bureau

De ondersteuning van de commissie vindt plaats door een viertal beleidsmedewerkers en een office-manager. In 2022 heeft één beleidsmedewerker afscheid genomen van het bureau. Deze vacature wordt in de loop van 2023 weer vervuld. Het bureau heeft in 2022 wederom een actieve bijdrage geleverd aan het voorlichten van instellingen over de macrodoelmatigheidsprocedure en aan het versterken van de samenwerkingsverbanden met externe partijen zoals de NVAO, de Inspectie van het Onderwijs en DUO. Voorts heeft het bureau in 2022 aandacht besteed aan de betekenis van de Algemene Verordening Gegevensbescherming voor de werkprocessen van de commissie.

02 Hoofdtaken

2.1 Aanvragen macrodoelmatigheid

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de in 2022 behandelde aanvragen.

Tabel 1
Aantallen aanvragen, adviezen en besluiten

Aanvragen macrodoelmatigheid 2020	Aantal
• In 2021 ontvangen aanvragen waarover in 2022 is geadviseerd	10
• In 2022 ontvangen aanvragen waarvan buiten behandeling gesteld/ ingetrokken	110
• In 2022 uitgebrachte adviezen	0
• Aanvragen ter advisering in 2023	106
• In 2022 genomen besluiten OCW	14
• Aanvragen ter besluitvorming in 2023	105
	15

In tabel 1 is aangegeven dat de commissie in 2022 advies heeft uitgebracht over 106 aanvragen. Van deze 106 adviezen hebben er 10 betrekking op aanvragen die nog in 2021 zijn ingediend. 96 van deze 106 adviezen hebben betrekking op aanvragen die in 2022 zijn binnengekomen. Ultimo 2022 had de commissie over 14 in behandeling zijnde aanvragen nog geen advies uitgebracht. 8 van deze 14

aanvragen zijn in de laatste week voor het kerstreces ingediend. Verder is in deze tabel zichtbaar dat het departement van OCW eind 2022 over 15 aanvragen nog geen besluit had genomen.

2.1.1 Spreiding aanvragen naar CROHO domein

In tabellen 2a en 2b is te zien hoe de aanvragen in het verslagjaar 2022 zijn gespreid over de verschillende Croho domeinen. In deze tabel is het totaal aantal ingediende aanvragen als uitgangspunt genomen. Het totaal van 120 ingediende aanvragen is samengesteld uit 106 aanvragen waarover in 2022 advies is uitgebracht en 14 aanvragen waarover in 2022 nog geen advies was uitgebracht.

In tabellen 2a en 2b is zichtbaar dat er veel meer aanvragen door hogescholen zijn ingediend dan door universiteiten; 90 tegenover 30 aanvragen. Binnen de hbo-aanvragen is te zien dat de meeste aanvragen betrekking hebben op Associate degree-opleidingen in het Croho onderdeel Economie, gevolgd door Associate degree-opleidingen in de Croho onderdelen Techniek en Gedrag en maatschappij. Er zijn opvallend veel aanvragen ingediend voor hbo masteropleidingen in de Croho onderdelen

Tabel 2

a. Hbo aanvragen, verdeling Croho onderdelen

Croho domein	hbo Ad	hbo b	hbo m	hbo totaal
• Economie	14	0	5	19
• Gedrag en maatschappij	9	0	3	12
• Gezondheidszorg	1	3	12	16
• Landbouw en natuurlijke omgeving	0	0	1	1
• Natuur	0	0	0	0
• Onderwijs	2	1	3	6
• Recht	0	0	1	1
• Sectoroverstijgend	1	0	9	10
• Taal en cultuur	2	0	0	2
• Techniek	13	5	5	23
• Totaal aantal aanvragen	42	9	39	90

b. Wo aanvragen, verdeling Croho onderdelen

Croho domein	wo b	wo m	wo totaal
• Economie	1	1	2
• Gedrag en maatschappij	0	2	2
• Gezondheidszorg	1	2	3
• Landbouw en natuurlijke omgeving	1	1	2
• Natuur	2	0	2
• Onderwijs	2	1	3
• Recht	0	1	1
• Sectoroverstijgend	1	2	3
• Taal en cultuur	0	4	4
• Techniek	2	6	8
• Totaal aantal aanvragen	10	20	30

Gezondheidszorg (12) en Sectoroverstijgend (9). Er zijn in 2022 geen aanvragen ingediend voor hbo-opleidingen in het Croho onderdeel Natuur en slechts 1 aanvraag voor opleidingen in de Croho onderdelen Landbouw en natuurlijke omgeving en Recht.

Bij de wo-aanvragen is zichtbaar dat de aanvragen evenredig verdeeld zijn over de Croho onderdelen. Er zijn twee keer zoveel aanvragen ingediend voor masteropleidingen als voor bacheloropleidingen. De meeste aanvragen hebben betrekking op wo masteropleidingen in het Croho onderdeel Techniek (6). De 4 aanvragen voor wo masteropleidingen in het Croho onderdeel Taal en cultuur betreffen één opleiding waarbij de eerste aanvraag voor de

hoofd- en nevenvestiging van deze opleiding is afgewezen en de tweede aanvraag voor zowel de hoofd- als de nevenvestiging positief beoordeeld is.

In de tabellen 3a, 3b en 3c is weergegeven hoe de commissie in 2022 over de aanvragen heeft geoordeeld. Van de 120 binnengekomen aanvragen is over 106 aanvragen een advies uitgebracht.

Uit onderstaande tabellen kan worden afgeleid dat 81 van de 106 uitgebrachte adviezen en genomen besluiten positief van aard zijn. In 2022 bestond er geen verschil van inzicht tussen de CDHO en het ministerie van OCW bij de beoordeling van aanvragen.

Tabel 3

a. Hbo en wo aantal uitgebrachte adviezen CDHO en besluiten OCW naar soort aanvraag

Soort	Positief advies	Negatief advies	Positief besluit	Negatief besluit
	CDHO 2022	CDHO 2022	OCW 2022	OCW 2022
Nieuwe opleiding	49	21	49	20
Nevenvestiging	8	4	8	4
Verplaatsing	3	0	3	0
Hertoetsing	21	0	21	0
Totaal	81	25	81	24

b. Hbo aantal uitgebrachte adviezen CDHO en besluiten OCW naar soort aanvraag

Soort	Positief advies	Negatief advies	Positief besluit	Negatief besluit
	CDHO 2022	CDHO 2022	OCW 2022	OCW 2022
Nieuwe opleiding	36	16	36	16
Nevenvestiging	6	3	6	3
Verplaatsing	3	0	3	0
Hertoetsing	15	0	15	0
Totaal	60	19	60	19

c. Wo aantal uitgebrachte adviezen CDHO en besluiten OCW naar soort aanvraag

Soort	Positief advies	Negatief advies	Positief besluit	Negatief besluit
	CDHO 2022	CDHO 2022	OCW 2022	OCW 2022
Nieuwe opleiding	13	5	13	4
Nevenvestiging	2	1	2	1
Verplaatsing	0	0	0	0
Hertoetsing	6	0	6	0
Totaal	21	6	21	5

Tabel 4

Ontwikkeling totaal aantal adviezen

Jaar	Aantal adviezen
2022	106
2021	112
2020	107
2019	108
2018	133
2017	126
2016	97
2015	63
2014	42

Tabel 5

Verhouding positieve en negatieve adviezen m.b.t. uitbreiding opleidingsaanbod

Jaar	Positief	Negatief
2022	70%	30%
2021	78%	22%
2020	72%	28%
2019	68%	32%
2018	56%	44%
2017	80%	20%
2016	86%	14%
2015	67%	33%
2014	77%	23%

In tabel 4 is in beeld gebracht over hoeveel aanvragen de commissie de afgelopen jaren advies heeft uitgebracht. Hierbij valt op dat sinds 2015 een stijgende lijn is ingezet die een top bereikte in 2018. Sindsdien lijkt het aantal aanvragen te stabiliseren op een hoog niveau.

Indien alleen gekeken wordt naar de adviezen die betrekking hebben op de uitbreiding van het opleidingsaanbod, kunnen de verplaatsingen en hertoetsingen buiten beschouwing worden gelaten. De verplaatsing van een opleiding brengt immers geen kwantitatieve wijziging in het opleidingsaanbod met zich mee. De hertoetsingen betreffen een bekrachtiging van adviezen en besluiten uit 2019, 2020 en 2021. In tabel 5 wordt alleen gekeken naar de adviezen die betrekking hebben op uitbreiding van het opleidingsaanbod, dus nieuwe opleidingen en nevenvestigingen. In de

Tabel 6

a. Hbo aantallen positieve en negatieve adviezen CDHO m.b.t. uitbreiding van het opleidingsaanbod, uitgesplitst naar opleidingsniveau

Hbo	Totaal aantal adviezen	Positief advies	Negatief advies
Nieuwe Ad	25	17	8
Nieuwe bachelor	2	1	1
Nieuwe master	25	18	7
Nevenvestiging Ad	6	4	2
Nevenvestiging bachelor	1	1	0
Nevenvestiging master	2	1	1
Totaal	61	42	19

b. Wo aantallen positieve en negatieve adviezen CDHO m.b.t. uitbreiding van het opleidingsaanbod, uitgesplitst naar opleidingsniveau

Wo	Totaal aantal adviezen	Positief advies	Negatief advies
Nieuwe bachelor	6	6	0
Nieuwe master	12	7	5
Nevenvestiging bachelor	1	1	0
Nevenvestiging master	2	1	1
Totaal	21	15	6

tabel valt op dat 57 van de 82 adviezen positief van aard zijn (70 %). Dit is een lager percentage positieve adviezen dan in het verslagjaar 2021, vergelijkbaar met het aandeel positieve adviezen in 2019 en 2020. De commissie signaleerde in 2022 dat bij een aantal aanvragen, met name voor hbo masteropleidingen en wo masteropleidingen, de onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte onvoldoende navolgbaar was. Het nog altijd hoge aantal positieve adviezen hangt samen met het feit dat dit jaar opnieuw vrij veel aanvragen zijn ingediend voor Associate degree-opleidingen in het Croho onderdeel Techniek. De commissie constateerde dat er binnen het opleidingsaanbod nog ruimte was voor de realisatie van deze Ad opleidingen, gelet op de verhouding tussen de arbeidsmarktbehoefte in deze tekortsector en het nog relatief bescheiden bestaande opleidingsaanbod (zie tabel 6a). Verder valt op dat er 6 aanvragen voor nieuwe wo bacheloropleidingen zijn ingediend die allemaal positief beoordeeld zijn (zie tabel 6b).

Tabel 7

Adviezen met een beperking op grond van art. 6.2 lid 3 WHW

Soort	Totaal aantal adviezen	Totaal positief advies	Positief zonder beperking	Positief met beperking
Nieuwe opleiding	70	49	37	12
Nevenvestiging	12	8	7	1
Hertoetsing	21	21	19	2
Totaal	103	78	63	15

De commissie heeft in het verslagjaar 2022 in een aantal positieve adviezen de minister geadviseerd om de toestemming te beperken tot de deeltijdvariant. De mogelijkheid om de toestemming onder beperkingen te verlenen is vastgelegd in art. 6.2. lid 3 WHW.

Uit tabel 7 blijkt dat de commissie bij 15 van de 78 positief beoordeelde aanvragen voor nieuwe opleidingen, nevenvestigingen en hertoetsingen van mening was dat de toestemming beperkt zou moeten worden tot de deeltijdvariant van de opleiding, gelet op het feit dat de arbeidsmarkt-behoefte hoofdzakelijk bestaat uit een opscholings-behoefte c.q. de commissie van oordeel was dat er uitsluitend ruimte in het landelijk opleidingsaanbod is om de deeltijdvariant van de aangevraagde opleiding te realiseren. De minister heeft bij al deze aanvragen besloten om de beperking tot deeltijd op te nemen in het besluit. Dit heeft als gevolg dat de instelling, als deze op een later moment alsnog de opleiding in een andere variant zou willen aanbieden, een macrodoelmatigheidstoets moet aanvragen voor de beoogde variant. De commissie is van mening dat de toepassing van de beperkingsbevoegdheid leidt tot een transparantere en eerlijkere toekenning-procedure omdat 'sluiproutes' (het aanvragen van één variant van een opleiding en vervolgens, na een positief besluit, ook andere varianten starten) op deze wijze niet meer mogelijk zijn.

Verder heeft de commissie in het verslagjaar 2022 23 herindieningen behandeld van dossiers die in eerste instantie zijn afgewezen.⁸ De commissie constateert dat veel instellingen na een afwijzing van een aanvraag met het bureau van de CDHO in gesprek zijn gegaan om het aanvraagdossier en de beoordeling daarvan te evalueren om de sterke en zwakke punten in de argumentatie en de onderliggende bronnen in kaart te brengen. In de meeste gevallen werd de kern van de afwijzing gevormd door het feit dat de commissie vaststelde dat de aanvrager niet had aangetoond dat de beoogde opleiding aansluit op een substantiële arbeidsmarkt-behoefte (criterium a). Een belangrijke factor daarbij vormde de gebrekkige validiteit, navolgbaarheid en representativiteit van werkgeversenquêtes, vacature-peilingen en andere arbeidsmarktonderzoeken die de aanvragers hadden laten uitvoeren. Verschillende instellingen hebben vervolgens een hernieuwde en verbeterde aanvraag ingediend, waarbij de beoogde opleiding soms een andere naam heeft gekregen en/of wijzigingen in de instroomdoelgroep, inhoud en opleidingsvorm zijn aangebracht. Die tweede (en soms zelfs derde) aanvraagdossiers werden vrijwel allemaal positief beoordeeld.

Uit tabel 8 blijkt dat het aantal aanvragen voor hertoetsing van macrodoelmatigheidsbesluiten zowel absoluut als relatief iets is toegenomen ten opzichte van 2021. Deze hertoetsing is noodzakelijk als een

8. Dossiernummers CDHO: 2021/101 (2020/087), 2022/091 (2021/103), 2021/107 (2019/075), 2022/010 (2021/056), 2022/017 (2019/066, 2020/075GV, (2021/021H), 2022/063a, b en c (2022/019a, b en c), 2022/085 (2018/073, 2020/013H, 2022/021), 2022/027 (2021/081), 2022/077 en 078 (2022/041 en 042), 2022/066 (2021/091), 2022/072 (2021/085).

Tabel 8

Adviezen m.b.t. hertoetsingen macrodoelmatigheidsbesluiten in verhouding tot het totale aantal uitgebrachte adviezen

Jaar	Hertoetsingen	Totaal	Percentage
2022	21	106	20%
2021	18	112	16%
2020	20	107	19%
2019	14	108	13%
2018	22	133	17%
2017	18	126	14%
2016	21	95	22%
2015	4	63	16%

Toets Nieuwe Opleiding (TNO) bij de NVAO niet binnen tien maanden wordt afgerond.⁹ De commissie is overigens van mening dat de termijn van tien maanden die in de wet is vastgelegd te kort is, aangezien de procedure bij de NVAO alleen binnen zes maanden kan worden afgerond indien er geen enkele vertraging in de procedure optreedt aan de zijde van de instelling of de NVAO. Om de bureaucratische belasting voor alle betrokkenen te minimaliseren blijft de commissie in samenwerking met het ministerie van OCW en de NVAO werken aan optimalisering van de processen. Het verlengen van de geldigheidsduur van het macrodoelmatigheidsbesluit naar 18 maanden en daarbij de hertoetsingsprocedure afschaffen zou daar naar mening van de commissie bij passen.

In 2022 heeft de commissie over 12 aanvragen voor nevenvestigingen advies uitgebracht (zie Tabel 9). Dit is exact evenveel als in 2021. Opvallend daarbij is dat er in 2022 niet alleen nevenvestigingen zijn aangevraagd voor hbo opleidingen, maar ook voor wo opleidingen.

In 2022 zijn slechts 3 aanvragen voor verplaatsingen behandeld, waarvan 2 door de HZ University of

Tabel 9

Adviezen inzake nevenvestigingen in verhouding tot het totale aantal uitgebrachte adviezen

Jaar	Nevenvestigingen	Totaal	Percentage
2022	12	106	11%
2021	12	112	11%
2020	2	107	2%
2019	15	108	14%
2018	19	133	14%
2017	19	126	15%
2016	8	95	8%
2015	4	63	16%

Applied Sciences. In alle gevallen ging het om verplaatsingen over een relatief geringe afstand. Alle aanvragen voor verplaatsingen zijn positief beoordeeld.

2.2 Bijzondere ontwikkelingen in het hoger onderwijsaanbod

De commissie signaleert gedurende de behandeling van macrodoelmatigheidsaanvragen regelmatig ontwikkelingen in het hoger onderwijsaanbod die het kader van de individuele aanvraag overstijgen. Soms vormen die bewegingen aanleiding voor de commissie om aanvullende overwegingen in het advies op te nemen. De commissie beoogt daarbij bij te dragen aan de beleidsontwikkeling bij het ministerie van OCW en bij de instellingen. Hieronder worden enkele aanvragen met bijzondere inhoudelijke aspecten nader besproken.

Op www.cdho.nl kan de volledige tekst van het advies en het besluit worden teruggevonden middels het vermelde dossiernummer.

9. In 2020 en 2021 was een groot deel van de vertraging in de procedure te wijten aan de Covid19-maatregelen. Aangezien de vertraging niet aan de instellingen of NVAO te wijten was, had het ministerie van OCW met de CDHO tijdelijk een extra mogelijkheid tot verlenging van de geldigheidsduur van het macrodoelmatigheidsbesluit vormgegeven (de 'generieke verlenging'). Deze aanvullende verlengingsmogelijkheid is eind 2021 beëindigd. Derhalve is deze niet meer opgenomen in dit jaarverslag.

2.2.1 Samenwerking

De minister van OCW heeft aangegeven dat in de nieuwe Regeling macrodoelmatigheid meer nadruk zal komen te liggen op het stimuleren van samenwerking tussen instellingen onderling, omdat dit ondoelmatige concurrentie kan doen afnemen. De commissie heeft in 2022 verschillende goede voorbeelden gezien van samenwerking tussen instellingen. Ten eerste de samenwerking tussen Fontys, de Hogeschool van Amsterdam, de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en HZ University of Applied Sciences rondom de vormgeving van de Ad Sport.¹⁰ De Ad Sport is door de vier betrokken hogescholen gezamenlijk ontwikkeld. Er is gezamenlijk gekozen voor één heldere naam en één positie in het Croho, met verschillende uitstroomprofielen die passen bij de regionale behoefte vanuit arbeidsmarkt en maatschappij. De hogescholen hebben ervoor gekozen om individueel een macrodoelmatigheidsaanvraag in te dienen, waarbij de onderbouwing van de landelijke arbeidsmarktbehoefte en de beschrijving van het verwante opleidingsaanbod gezamenlijk was voorbereid. In elk individueel aanvraagdossier werd in aanvulling op het algemene landelijke deel aandacht besteed aan de specifieke inkleuring van het opleidingsprofiel van de hogeschool alsmede de regionale arbeidsmarktbehoefte, de regionale maatschappelijke behoefte en de instroomprognose. Bij de hbo master Verloskunde is gekozen voor een intensievere vorm van samenwerking.¹¹ Zuyd Hogeschool, Hogeschool Rotterdam en Hogeschool INHOLLAND hebben een joint degree opleiding aangevraagd voor de locaties Maastricht, Rotterdam, Amsterdam en Groningen. De drie betrokken instellingen bieden elk een deel van de opleiding aan, waarbij studenten vakken volgen op de vier locaties. De aanvraag werd in eerste instantie afgewezen omdat de commissie de onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte onvoldoende valide en navolgbaar achtte. In tweede instantie was het arbeidsmarktonderzoek wel overtuigend. Zowel bij

de Ad Sport als bij de hbo master Verloskunde is door de betrokken instellingen goed rekening gehouden met de landelijke behoefte, de regionale behoeften, de spreiding en consequenties voor het aanverwante bestaande aanbod en is gezamenlijk gekozen voor een passende naam.

2.2.2 Zienswijzen

De commissie heeft, in overleg met het ministerie van OCW, begin 2022 de zienswijzeprocedure gewijzigd. De commissie had in de voorgaande jaren vanuit verschillende instellingen het signaal ontvangen dat het ontbreken van een mogelijkheid tot wederhoor in de huidige zienswijzeprocedure als gemis werd ervaren. Dit ervoer de CDHO zelf ook als gebrek, omdat zij door het ontbreken van een reactie van de aanvrager op een zienswijze niet altijd een compleet beeld van de context van een aanvraag kan opbouwen. Om die reden is de commissie vanaf 1 januari 2022 ingediende zienswijzen gaan delen met de aanvrager, waarbij de aanvrager ook de gelegenheid krijgt om desgewenst op die zienswijzen te reageren. De commissie betreft zowel de zienswijze als de reactie van de aanvrager hierop bij de beoordeling van het dossier. De aangepaste werkwijze is opgenomen in de Handreiking voor instellingen op de website van de commissie. De commissie constateert dat in het verslagjaar 2022 bij 11 aanvragen zienswijzen zijn ingediend door andere instellingen.¹² In acht gevallen ging het om één zienswijze per aanvraag. Bij twee aanvragen werden drie zienswijzen ingediend en bij één aanvraag werden vier zienswijzen ingediend (waarvan één buiten de termijn). Eén zienswijze betrof een steunbetuiging van een instelling voor de beoogde opleiding. De andere zienswijzen bevatten bezwaren en argumenten die tegen realisatie van de beoogde opleiding pleiten. Daarbij wordt vaak verwezen naar het eigen belang (bescherming van de instroom in de eigen verwante opleidingen) en naar afspraken die

10. Dossiernummers CDHO: 2020/096, 2021/092 en hertoetsing 2022/099H, 2022/013 en 2022/044.

11. Dossiernummers CDHO: 2022/019a, b, c, 2022/020, 2022/063a, b en c en 2022/064.

12. Dossiernummers CDHO: 2021/105, 2021/109H, 2022/016, 2022/035, 2022/037, 2022/043, 2022/050a en b, 2022/061, 2022/086, 2022/094.

gemaakt zijn binnen de Vereniging Hogescholen dan wel bestuursakkoorden tussen het ministerie van OCW en de koepelorganisaties. Regelmatig wordt ook gesteld dat de beoogde opleiding geen daadwerkelijke vernieuwing van het opleidingsaanbod inhoudt c.q. een andere instroomdoelgroep aanboort dan de bestaande verwante opleidingen en dat het om die reden niet nodig is om de beoogde opleiding aan het opleidingsaanbod toe te voegen. De commissie heeft in alle gevallen de argumentatie van de indieners van de zienswijzen en de reacties van de aanvragers op die zienswijzen betrokken bij de beoordeling van de aanvragen.

2.2.3 Nieuwe opleidingen in het Croho onderdeel Onderwijs

De commissie heeft in 2022 vijf aanvragen voor nieuwe opleidingen en één voor een nevenvestiging in het Croho onderdeel Onderwijs behandeld. Drie van deze opleidingen betreffen hbo masters die docenten beogen op te scholen tot specialisten in het onderwijsveld. De aanvragen voor één nieuwe opleiding en de nevenvestiging betreffen een Ad die opleidt tot Pedagogisch Educatief Professional en de laatste opleiding betreft een wo bacheloropleiding die een nieuwe route naar het leraarschap beoogt te bieden.

De commissie stelt voorop dat het van groot maatschappelijk belang is om het lerarentekort terug te dringen en waardeert dan ook de inspanningen van instellingen om het opleidingsaanbod in deze sector aantrekkelijk te maken voor nieuwe en andere doelgroepen. De commissie constateert daarbij echter dat deze nieuwe opleidingen ook nadelige effecten hebben. Ten eerste merkt de commissie op dat opscholing binnen het onderwijs waardevol kan zijn voor de arbeidsmarktkansen van zittende medewerkers, maar dat dit ook betekent dat er docenten van de arbeidsmarkt verdwijnen doordat zij bijvoorbeeld een deel van hun tijd als pedagoog

of onderwijskundige gaan werken en in die tijd niet meer voor de klas staan. Opscholing van onderwijzend personeel kan daarmee leiden tot uitstroom uit het onderwijs in plaats van dat zij duurzaam behouden blijven voor het primaire onderwijsproces. Ten tweede merkt de commissie op dat, in lijn met conclusies die door de Inspectie van het Onderwijs zijn getrokken, de start van nieuwe (unieke) programma's die leiden naar het leraarschap negatieve effecten heeft op de transparantie van het opleidingsaanbod.

2.3 Advies aan de NVAO over naam, voertaal en positie in het Croho

In de toelichting op de Regeling macrodoelmatigheid 2018 is vastgelegd dat de CDHO advies uitbrengt over de voorgestelde naam en de voertaal indien dit niet Nederlands is. Daarnaast adviseert de CDHO over de indeling van nieuwe opleidingen in het Croho. Dit advies is gericht aan de NVAO en maakt geen deel uit van het macrodoelmatigheidsadvies aan de minister. De NVAO betreft het advies van de CDHO bij de beoordeling van de Toets Nieuwe Opleiding. In het verslagjaar 2022 heeft de commissie bij 47 aanvragen voor nieuwe opleidingen een advies aan de NVAO uitgebracht over de beoogde naam en Croho indeling. Daarnaast heeft de commissie bij de aanvragen voor hertoetsingen en generieke verlengingen van het macrodoelmatigheidsbesluit haar eerdere advies aan de NVAO herhaald. Bij het realiseren van nevenvestigingen en verplaatsingen van opleidingen worden de naam, voertaal en positie in het Croho niet gewijzigd en wordt geen TNO door de NVAO uitgevoerd. Bij die aanvragen heeft de CDHO dan ook geen advies uitgebracht over deze elementen. In 2022 heeft de commissie geen advies meer uitgebracht over de voertaal van beoogde nieuwe opleidingen aangezien de commissie het beoordelingskader voor wat betreft dit element niet uitvoerbaar acht.

Tabel 10

Advies CDHO naam, voertaal en Croho positie bij nieuwe opleidingen

Advies	Positief advies CDHO	Negatief advies CDHO
• Voorgestelde naam akkoord, komt overeen met bestaande naam	10	1
• Voorgestelde naam akkoord, anders	4	1
• Voorgestelde naam akkoord, wijkt voldoende af van bestaand aanbod	20	10
• Voorgestelde naam niet akkoord, advies om aan te sluiten bij bestaand verwant aanbod	10	7
• Voorgestelde naam niet akkoord, anders	3	1
• Voorgestelde Croho indeling akkoord, komt overeen met indeling verwante opleidingen	42	16
• Voorgestelde Croho indeling akkoord, komt overeen met inhoud	1	0
• Voorgestelde Croho indeling niet akkoord, advies om aan te sluiten bij bestaand verwant aanbod	4	3
• Voorgestelde Croho indeling niet akkoord, onvoldoende sectoroverstijgende elementen	0	1
• Geen advies afgegeven, opleiding bestaat al in onbekostigde vorm	2	1

In Tabel 10 is zichtbaar dat de CDHO zich bij 56% van de aanvragen voor nieuwe opleidingen kon vinden in de naam die de instelling voorstelde. Bij 24% van de aanvragen was de CDHO van mening dat de aangevraagde opleiding zoveel raakvlakken vertoont met een opleiding die al in het Croho geregistreerd is, dat het omwille van de transparantie van het opleidingsaanbod wenselijk is dat de naam van de nieuwe opleiding aansluit bij de bestaande.

Verder blijkt uit tabel 10 dat de CDHO de voorgestelde Croho indeling bij 83% van de aanvragen voor nieuwe opleidingen onderschreef.

In het verslagjaar 2022 zijn 43 TNO-aanvragen door de NVAO behandeld waarbij sprake was van een CDHO-advies over naam en positie in het Croho. Het besluit van de NVAO komt in het merendeel van de gevallen overeen met het advies van de CDHO. Waar de NVAO anders oordeelt dan de CDHO, is dit te verklaren door het feit dat het visitatiepanel de naam en Croho-positionering van een nieuwe opleiding hoofdzakelijk beoordeelt vanuit de inhoud van de

individuele opleiding die is aangevraagd terwijl de CDHO deze aspecten van de nieuwe opleiding beoordeelt in relatie tot (de transparantie van) het reeds bestaande aanbod. Uit één NVAO-besluit is af te leiden dat het visitatiepanel daadwerkelijk het advies van de CDHO heeft betrokken bij de beoordeling.

De CDHO betreurt het dat het advies van de commissie inzake de naam en Croho indeling niet nadrukkelijker zichtbaar is geworden in de panelrapporten en besluiten op TNO-aanvragen, aangezien in de zomer van 2021 was afgesproken dat de procescoördinatoren de panels actief informeren over het feit dat het CDHO-advies over de naam en Croho indeling bij de beoordeling betrokken moet worden. De commissie is met de NVAO in gesprek om dit onderdeel van de samenwerking te verbeteren.

De commissie concludeert dat dit onderdeel van de samenwerking tussen de CDHO en de NVAO in het verslagjaar 2022 onverminderd aandacht behoeft.

03 Neventaken

In de opdrachtbrief van 17 juni 2009 van de minister van OCW en de minister van LNV wordt de CDHO verzocht de volgende neventaken op zich te nemen:

- a. Het op verzoek van de minister uitbrengen van adviezen over ontwikkelingen op het gebied van de macrodoelmatigheid en de (mogelijke) effecten hiervan voor het beleid;
- b. Het op verzoek van de minister periodiek uitvoeren van sectorale doorlichtingen van het bestaande onderwijsaanbod;
- c. Het ondersteunen van de betreffende minister bij procedures in het kader van bezwaar en beroep;
- d. Het adviseren van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap inzake de subsidieregeling HBO-masters.¹³

Ad a. Adviezen over ontwikkelingen op het gebied van de macrodoelmatigheid en de (mogelijke) effecten hiervan voor het beleid

Analyse macrodoelmatigheid bestaand aanbod

In 2020 heeft de commissie op verzoek van de minister van OCW een analyse gemaakt van de macrodoelmatigheid van het bestaande opleidingsaanbod. Met de val van het kabinet is dit thema controversieel verklaard en om die reden zijn de aanbevelingen uit het rapport in 2021 nog niet opgevolgd. Minister Dijkgraaf heeft in 2022 aangekondigd dat hij in 2023 een toekomstverkenning voor het gehele hoger onderwijs en onderzoek zal presenteren. Het thema macrodoelmatigheid, waaronder ook begrepen de macrodoelmatigheid van het bestaande opleidingsaanbod, maakt deel uit van die toekomstverkenning.

Pilot arbeidsmarktonderzoek hbo m AI Translator

In 2021 heeft de commissie Randstad Group Nederland in samenwerking met BMC een verkennend onderzoek laten uitvoeren naar de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van hbo masteropleidingen op het gebied van Artificial Intelligence. Het doel van dit onderzoek was ten

eerste om meer inzicht te verwerven in de arbeidsmarktbehoefte aan hbo masteropgeleiden op het snijvlak van ICT, Data Science en andere disciplines, aangezien er relatief veel aanvragen voor dit type opleidingen worden ingediend en de traditionele bronnen hier betrekkelijk weinig informatie over bieden. Ten tweede wilde de commissie in kaart brengen in hoeverre de datasets en methoden van Randstad BMC waardevol zijn voor instellingen en de commissie bij het verwerven van inzicht in de huidige en toekomstige arbeidsmarktbehoefte aan hoger opgeleiden in specifieke arbeidsmarktsectoren. Het onderzoek werd begeleid door een klankbordgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de Vereniging Hogescholen, het Platform Hbo Masters, het ministerie van OCW en de CDHO. De resultaten van het onderzoek zijn in april 2022 op de website van de CDHO gepubliceerd.¹⁴ Uit het onderzoek komt naar voren dat de arbeidsmarktbehoefte aan medewerkers met kennis van Data Science en AI onder te verdelen is in technisch specialisten en in mensen die de vertaalslag kunnen maken tussen deze technisch specialisten en eindgebruikers van Data Science en AI toepassingen. De arbeidsmarktbehoefte aan de eerste groep is relatief klein, en relatief goed afgebakend en groeit. De arbeidsmarktbehoefte aan de tweede groep is diffuser, maar lijkt wel te groeien. De commissie constateert voorts dat de dataset, aangevuld met kwalitatieve bronnen, een goed inzicht biedt in de bredere bewegingen in het veld, maar dat het niet mogelijk is om uitsluitend op basis van deze vacature-analyses te komen tot een specifiek beeld van de omvang van de huidige en toekomstige arbeidsmarktbehoefte aan AI-translators op hbo masterniveau.

Kennisbasis hoger onderwijsaanbod

DUO heeft op verzoek van de CDHO een applicatie gebouwd waarmee het bureau van de commissie inzage heeft in de in het Croho en Criho geregistreerde gegevens van hoger onderwijsinstellingen, geaccrediteerde opleidingen en de instroom in de bekostigde geaccrediteerde opleidingen, zowel

13. De subsidieregeling HBO-masters is beëindigd. Daarmee is deze taak van de CDHO komen te vervallen.

14. <https://www.cdho.nl/kennisbank/>

actueel als historisch. In 2022 is het dashboard aangevuld met de ISCED-indeling van opleidingen zoals het CBS die hanteert. Dit maakt analyses van clusters opleidingen, zowel binnen het Nederlandse opleidingsaanbod als internationaal, gemakkelijker.

Ad b. Sectoranalyses

In 2022 heeft de CDHO geen sectoranalyse uitgevoerd.

Ad c. Ondersteuning in bezwaar en beroep

In 2022 heeft de CDHO het ministerie van OCW bij twee bezwaarzaken ondersteund. Er zijn geen beroepszaken geweest.

Samenwerking met de NVAO en Inspectie van het Onderwijs

De CDHO heeft in 2022 de samenwerking met de NVAO en de Inspectie van het Onderwijs voortgezet (zie ook www.cdho.nl/procedures/doorloop-tijden-cdho-en-nvao/). In 2022 hebben de CDHO en de NVAO verder gewerkt aan het optimaliseren van het delen van elkaars adviezen en besluiten (zie ook hoofdstuk 2 van dit jaarverslag). De CDHO, NVAO en het ministerie van OCW hebben intensief samen-

gewerkt om te komen tot een betere taakverdeling tussen de drie betrokken organisaties bij de beoordeling van attributen van opleidingen (naam, voertaal en indeling in het Croho). In 2023 zal deze verheldering in de relevante wet- en regelgeving geïmplementeerd worden.

Met de NVAO en de Inspectie van het Onderwijs is gewerkt aan afstemming met het ministerie van OCW over knelpunten in wet- en regelgeving die de uitvoering van de taken bemoeilijkt. Aangezien deze knelpunten veelvormig en complex zijn, is er veel tijd en inzet nodig om tot een goede probleemanalyse en vervolgens tot passende oplossingen te komen. De CDHO constateert dat de bewaking van de voortgang van het proces actieve aandacht van alle betrokkenen vraagt, maar dat er in dit verslagjaar duidelijke stappen zijn gezet. Ook zijn de drie organisaties nadrukkelijk samen opgetrokken bij discussies over instellingsaccreditatie en het gebruik van risico-modellen voor de beoordeling van het onderwijs. Meer informatie over de specifieke samenwerking tussen NVAO en de Inspectie van het Onderwijs is te vinden in hun respectievelijke jaarverslagen.

04 Financiële verantwoording

In het Instellingsbesluit van de commissie is voorzien dat de NVAO als penvoerder optreedt voor de CDHO. Dit betekent dat de NVAO, met inachtneming van de strikt onafhankelijk positie van de commissie, zorg draagt voor huisvesting van het bureau. De financiële verantwoording van de commissie is daarom opgenomen in de verantwoordingscyclus van de NVAO. De achterliggende gedachte hierbij is dat hierdoor voor de CDHO niet op alle facilitaire gebieden eigen voorzieningen behoeven te worden gecreëerd.

De kosten van de commissie komen, voor zover goedgekeurd, voor rekening van de minister. Onder deze kosten worden verstaan de kosten voor vergaderen en materiële ondersteuning, de reiskostenvergoeding voor leden van de commissie en de kosten van het ondersteunende bureau. De voorzitter en andere leden van de commissie ontvangen per maand een beloning tot ten hoogste de maxima van het Instellingsbesluit, met overeenkomstige toepassing van de regels van de NVAO.

Verantwoording 2022

In de financiële verantwoording over het verslagjaar 2022 vallen de volgende zaken op. De subsidie van het ministerie van OCW over 2022 is ten opzichte van 2021 verhoogd met € 64.355 als gevolg van de wettelijke loon- en prijsbijstelling.

De commissie heeft in 2022 een positief bedrijfsresultaat van € 67.041 geboekt. Dat is een sterke afwijking van het verwachte tekort van € 38.548. Die afwijking wordt ten eerste veroorzaakt door de verhoging van de subsidie als gevolg van de loon- en

prijsbijstelling. Verder heeft het feit dat het oude documentbeheersysteem in 2021 al volledig was afgeschreven en het systeem in 2022 nog niet vervangen is geleid tot minder hoge kosten op de post afschrijvingen. Ten slotte heeft de besparing op reiskosten voor commissieleden en bureau-medewerkers als gevolg van het meer hybride werken en het feit dat een bureaumedewerker per 1 september 2022 uit dienst is getreden en deze vacature pas in 2023 zal worden opgevuld geleid tot minder uitgaven. Dit betekent dat de egalisatiereserve per 31 december 2022 bestond uit € 295.236. In de brief van het ministerie van OCW van 13 november 2018 is aangegeven dat tot en met 2022 door OCW geen middelen worden onttrokken uit de egalisatiereserve van de CDHO. De CDHO is vrij om een tekort op de lopende begroting aan te vullen uit de egalisatiereserve.

Verder is in de tabel op de volgende pagina te zien dat de loonkosten als gevolg van periodieke verhogingen iets hoger waren dan begroot. De post diverse projecten omvat het arbeidsmarktonderzoek dat de commissie heeft laten uitvoeren door Randstad BMC.

Tabel 11

*Realisatie 2022 t.o.v. begroting 2022 en realisatie 2021***Bedrijfsopbrengsten** in euro's

	Begroting 2022	Realisatie 2022	Vershil t.o.v. begroting 2022	Realisatie 2021
Subsidie ministerie van OCW	668.000	706.555	-38.555	688.000
Loon en prijsbijstelling	–	25.800	-25.800	18.500
		262		
	668.000	732.617	-64.355	706.500

Bedrijfslasten in euro's

	Begroting 2022	Realisatie 2022	Vershil t.o.v. begroting 2022	Realisatie 2021
Personele kosten	396.548	403.248	-6.700	412.346
Afschrijvingskosten	5.000	220	4.780	22.611
Algemene werkingskosten	305.000	262.107	–	285.981
• Personele exploitatiekosten	14.000	10.544	3.456	6.948
• Kosten communicatie	8.500	4.814	3.686	3.355
• Inzet commissieleden	129.000	121.366	7.635	120.431
• Inzet deskundigen	7.500	7.260	240	–
• Overige kosten	19.000	15.176	3.824	24.816
• Penvoerderschap NVAO	97.000	97.000	–	106.638
• Diverse projecten	30.000	5.948	24.052	23.793
	706.548	665.575	40.973	720.938

Resultaat

Te verrekenen	-38.548	67.041	-105.589	14.438
---------------	---------	---------------	-----------------	---------------

Egalisatie reserve

Stand per 1 januari	242.633	228.195	–	242.633
Resultaat	-38.548	67.041	–	-14.438

Stand per 31 december	204.085	295.236	–	228.195
-----------------------	---------	----------------	---	----------------

**Te verrekenen met OCW
obv het instellingsbesluit****CDHO dd 17 juni 2009, artikel 9**

Maximaal toegestane egalisatiereserve
is 25% van de in het laatste kalenderjaar
verleende vergoeding

	–	–	–	–
Egalisatiereserve per ultimo jaar	204.085	295.236	–	228.195
Maximaal toegestaan 25% x subsidiebedrag niet van toepassing tot en met 2022	167.000	183.089	–	172.000
Te verrekenen met OCW	–	–	–	–

Vooruitblik begrotingsjaar 2023

De commissie verwacht dat de inwerkingtreding van de Regeling macrodoelmatigheid 2023 geen grote effecten zal hebben op de begroting van de commissie, aangezien de taken van de commissie niet substantieel zullen toe- of afnemen.

De commissie merkt op dat in de subsidie van het ministerie van OCW geen rekening is gehouden met periodieke loonstijgingen binnen de bestaande inschaling van de bureaumedewerkers. Aangezien de bureaumedewerkers goed functioneren ligt een stijging van de loonkosten in de lijn der verwachting. Daarnaast wordt een groeiend deel van de huidige personele capaciteit ingezet bij de samenwerking met de NVAO en de Inspectie van het Onderwijs. Tot op heden kunnen die extra taken worden opgevangen met de zittende medewerkers, maar als de samenwerking verder geïntensiveerd wordt, is op termijn mogelijk uitbreiding van het aantal bureaumedewerkers nodig.

Het documentbeheersysteem Watson dat het bureau van de CDHO gebruikt was in 2021 afgeschreven. In 2022 is gestart met een eerste verkenning voor het

ontwikkelen van een nieuwe digitale werkomgeving voor het bureau van de CDHO. De ontwikkelkosten zullen in 2023 op de begroting van de CDHO drukken. De beheerkosten voor de nieuwe werkomgeving zijn vergelijkbaar met die van het vorige systeem. De website van de commissie zal ook vernieuwd worden, aangezien deze direct verbonden is met de digitale werkomgeving. Het vernieuwingstraject vindt in nauwe samenwerking met de NVAO plaats.

Op grond van de Archiefwet zijn alle overheidsorganisaties gehouden om hun website digitaal te archiveren. De website van de CDHO wordt sinds december 2021 digitaal gearchiveerd. De maandelijkse kosten hiervoor leiden tot een structurele verhoging van de kostenpost automatisering.

Ten slotte zal de commissie in overleg met het ministerie van OCW bezien of, en zo ja welke, analyses van het opleidingsaanbod en de aansluiting tussen opleidingen en arbeidsmarkt nodig zijn om zicht te houden op de macrodoelmatigheid van het opleidingsaanbod. De kosten voor deze analyses komen op de post diverse projecten.

05 Vooruitblik 2023

Welke ontwikkelingen zijn in het komende jaar, 2023, te verwachten?

5.1 Herziene regeling macrodoelmatigheid

Medio 2023 zal de geactualiseerde regeling macrodoelmatigheid verschijnen. Kijkend naar de consultatieronde die daarover in februari 2023 is ingezet, zal er in de regeling (nog) meer aandacht zijn voor samenwerking tussen instellingen bij het vormgeven van nieuwe opleidingen en zal er nadrukkelijker gekeken worden of vernieuwing niet in het bestaande onderwijsassortiment kan worden opgepakt in plaats van in een nieuwe opleiding.

5.2 Toekomstverkenning

Op het gebied van de onderwijsbeleidsontwikkeling zijn de verwachtingen hooggespannen. In dit tweede jaar van minister Dijkgraaf op OCW wil de minister een aantal ideeën voor de lange termijn neerzetten. Gegeven de vele maatschappelijke veranderingen (denk aan klimaat, energie, veiligheid, demografie, sociaal-culturele ontwikkelingen) heeft de minister aangegeven met een toekomstverkenning te komen voor middelbaar beroepsonderwijs, hoger onderwijs en wetenschap. Hij heeft een consortium van 5 partijen opdracht gegeven opvattingen op te halen bij een breed veld van betrokkenen en die te condenseren in een toekomstvisie. De visie is opstap voor de toekomstplannen die de minister zomer 2023 wil presenteren. Daarin zitten ongetwijfeld ideeën om de WHW te hervormen en kwesties die aan de macrodoelmatigheid van het onderwijsaanbod raken.

5.3 Nieuwe opleidingen

Weliswaar heeft Covid de vernieuwingsdrang van de onderwijsinstellingen enigszins vertraagd, toch verwacht de CDHO ook in 2023 weer ruimschoots nieuwe aanvragen voor (bekostiging van) nieuwe opleidingen. Het grootste deel zal naar verwachting voor rekening komen van het hbo, waar in het

assortiment Ad's en in de masteropleidingen nog steeds groei-ambitie zit. Daarnaast zullen zowel hogescholen als universiteiten met nieuwe opleidingen willen inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen (met vergelijkbare thema's als in 2021: digitalisering, AI, cybersecurity, koppelingen tussen gamma en techniek, multidisciplinaire thema's, zorg, gezondheid, vitaliteit). Ook al benadrukt de Strategische Agenda 2019 de wens om vernieuwing primair binnen bestaande opleidingen te zoeken, de inrichting van het hoger onderwijsstelsel nodigt nog altijd uit tot het opzetten van nieuwe.

5.4 Internationalisering

Maatschappelijk en politiek is er veel aandacht voor de groeiende internationalisering van het hoger onderwijs. Internationalisering heeft onmiskenbaar pluspunten (het bereidt studenten, beroepsbeoefenaars en wetenschappers voor op een internationale wereld, etaleert Nederland als kennisland bij uitstek, haalt hooggekwalificeerde buitenlanders binnen). Veel instellingen starten daarom met Engelstalige opleidingen. Waren dat aanvankelijk alleen masteropleidingen, nu zijn het ook steeds vaker bacheloropleidingen. Aan de internationalisering kleven echter ook nadelen. Sommige opleidingen lopen tegen de grenzen van hun capaciteit aan; er zijn zorgen over verdringing van de Nederlandse studenten en van het Nederlands als (wetenschap-) taal, er is gebrek aan passende huisvesting voor studenten. Daarom is er behoefte aan regie op de omvang van de buitenlandse instroom. De Tweede Kamer heeft de minister opgedragen met passend instrumentarium te komen. De CDHO zou hier graag de helpende hand bieden, maar de macrodoelmatigheidsspelregels bieden weinig ruimte. Er is een oplossing die vaak wordt geopperd: splits de opleiding in een Nederlandse en een Engelse variant – waarbij de Nederlandse variant vrije toegang kent en de omvang van de Engelse via een numerus fixus wordt geregeld. Hoe makkelijk dit ook klinkt, wettelijk is dit niet mogelijk. Wijziging van taal is geen grond om van een nieuwe opleiding te spreken. Dus ook bij splitsing in twee varianten geldt de fixus voor geen van twee of voor allebei als betreft het één opleiding.

5.5 Sectorplannen

Reeds in de bijgestelde Regeling Macrodoelmatigheid van 2018 en in de Strategische Agenda 2019 van OCW wordt het belang van samenwerking benadrukt en worden instellingen opgeroepen samenwerking te laten culminereren in sectorplannen. Een sectorplan kan door de minister erkend worden en daarmee procedures rond doelmatigheid bekorten en vereenvoudigen. Dit staat er eenvoudiger dan het in werkelijkheid is. Veel activiteit was er op dit vlak sindsdien ook nog niet te zien, maar er is nu een sectorplan in voorbereiding voor een aantal hbo masters rond Artificial Intelligence en Data Science. Dat wordt mogelijk in 2023 voorgedragen voor erkenning door de minister van OCW.

5.6 Doelmatigheid van het bestaande opleidingsaanbod

De minister vroeg in februari 2020 aan de CDHO om de macrodoelmatigheid van het bestaande bekostigde opleidingsaanbod te analyseren. Het rapport werd afgerond in september 2020. Het is een verkennende studie met aanbevelingen voor vervolgactiviteiten, zowel betreffende de omlijning van het macrodoelmatigheidsbeleid en een betere ontsluiting van relevante informatie als mogelijkheden voor vervolgonderzoek. Vanwege de demissionaire status van het kabinet heeft dit onderzoek in 2021 en 2022 geen vervolg gekregen. Mogelijk wordt de draad in 2023 weer opgepakt als onderdeel van de Toekomstverkenning van het hoger onderwijsstelsel.

5.7 Samenwerking ICN: aanpak

Ook in 2023 zal de samenwerking met de Inspectie van het Onderwijs en de NVAO voortgaan. De inspanningen leveren resultaat op; processen verlopen sneller en effectiever. In 2023 zal door de Inspectie van het Onderwijs, de NVAO en de CDHO tezamen met het ministerie van OCW verder gewerkt worden aan het aanpakken van knelpunten in wet- en regelgeving. Mocht er een grote herziening van de WHW komen dan kan dit als voorwerk beschouwd worden; komt die er niet dan kunnen daardoor een aantal problemen in de uitvoering die voortkomen uit de bestaande wet worden opgelost.

5.9 Instellingsaccreditatie

In 2022 heeft het ministerie van OCW verder gewerkt aan de plannen voor een kwaliteitszorgstelsel gebaseerd op instellingsaccreditatie. De macrodoelmatigheidstoets blijft een afzonderlijke afweging, maar in procedurele zin en in de afstemming tussen CDHO, NVAO en de instellingen kan de beoogde stelselwijziging mogelijk tot veranderingen leiden.

5.7 Instellingsaccreditatie

De minister heeft begin 2021 de Tweede Kamer laten weten dat ze de omslag wil maken naar instellingsaccreditatie. Aannemende dat ook het volgende kabinet dat spoor blijft volgen zal dat in ieder geval voor het stelsel van kwaliteitszorg en voor de verhouding tussen instellingen en de NVAO belangrijke wijzigingen inhouden. De macrodoelmatigheidstoets blijft ook dan een afzonderlijke afweging, maar in procedurele zin en in de afstemming tussen CDHO, NVAO en de instellingen kan het mogelijk tot veranderingen leiden.

06 Bijlage

Curricula vitae commissieleden

De heer drs. P.M.M. Rullmann, voorzitter

Paul Rullmann studeerde sociologie aan de Vrije Universiteit. Hij vervulde vanaf 1975 diverse functies in het hbo (als docent, beleidsadviseur, bestuurder). Werkte vanaf 1990 bij de HBO-raad en vanaf 1995 bij Hogeschool Haarlem; was daar lid van het College van Bestuur van 2000 totdat de hogeschool opging in Hogeschool Inholland. Paul Rullmann was van mei 2002 tot mei 2013 lid van het College van Bestuur van de Technische Universiteit Delft, met als centrale portefeuilles Onderwijs en Beheerszaken.

Naast het voorzitterschap van de commissie vervult hij diverse bestuurlijke functies in en rond het onderwijs. Zo is hij voorzitter van de Raad van Commissarissen van studentenhuisvestingscorporatie DUWO (tot 1 maart 2023), voorzitter van de Landelijke Commissie Gedragscode Internationale Student, bestuurslid van de Registerautoriteit Bètatechniek, bestuurslid van Studenten Goed Verzekerd (zorgverzekering van ISO/LSVB) en voorzitter bestuurlijke visitaties PO-raad.

Mevrouw drs. L.W.J.M. Janssen, vicevoorzitter

Lisa Janssen (1978) studeerde Theater-, Film- en Televisiewetenschappen (cum laude) aan de Universiteit Utrecht en aan de Université la Sorbonne Nouvelle (Parijs).

Lisa is directeur van AeQui, evaluatiebureau in het hoger onderwijs en is verantwoordelijk voor (cluster) visitaties in het hoger onderwijs en onderzoek in Nederland en Vlaanderen. Zij is NVAO-gediplomeerd trainer van voorzitters en panels en is internationaal actief in visitaties. Tevens is zij verbonden aan de PO-Raad als voorzitter van bestuurlijke visitaties in het primair onderwijs en toezichthouder bij het openbaar onderwijs in de stad Utrecht. Ze kent beide zijden van de tafel van het (voorbereiden op) visiteren, want zij was als directeur verantwoordelijk voor postinitiële masteropleidingen in deeltijd, waaronder een internationale MBA, en daarmee verantwoordelijk voor een aantal TNO's en her-accreditaties in het niet-bekostigde hoger onderwijs.

Mevrouw drs. A.S. Roeters, commissielid

Annette Roeters is op 1 mei 2018 toegetreden tot de commissie. Zij was tot 2020 Algemeen Directeur van de Raad voor de Kinderbescherming. Daarvoor was zij onder andere Inspecteur-Generaal van het Onderwijs bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, lid van het College van Bestuur van de Vrije Universiteit van Amsterdam en vicevoorzitter resp. waarnemend voorzitter van het College van Bestuur bij de Christelijke Hogeschool Windesheim. Sinds 2016 is zij voorzitter van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren van de Taalunie en is zij lid van de Raad van Toezicht van de RUG. Vanaf 2021 is zij lid van het Algemeen Bestuurscollege van de Koninklijke Bibliotheek en heeft zij geadviseerd over Aanvragen Nationale Wetenschapsagenda van de NWO.

Mevrouw drs. G.T.C. Bonhof, commissielid

Gerit Bonhof was 12 jaar (tot 1 september 2015) voorzitter van het College van Bestuur van de Hogeschool Utrecht. Onder haar leiding is de samenwerking van de hogeschool met de Universiteit Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Utrecht uitgebouwd. Zij heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het Utrecht Science Park. Ze is medeoprichter van Carpe, een Europees consortium van Universities of Applied Sciences. Van 2000 tot 2003 was zij lid van het College van Bestuur van de Hogeschool van Amsterdam. Daarvoor werkte zij in het voortgezet onderwijs als docente bewegingsonderwijs, rector van het Goois Lyceum en bestuurder van de Gooise Scholenfederatie. Van 2004 tot 2011 was Gerit Bonhof vicevoorzitter en waarnemend voorzitter van de Vereniging Hogescholen. Van 1997 tot 2004 was zij lid van de Onderwijsraad. Zij is nu toezichthouder/commissaris en adviseur. Zij is o.a. voorzitter van het College voor Perinatale Zorg (geboortezorg); lid van de Raad van Toezicht van Kennisnet ICT-partner voor het onderwijs; lid van de Raad van Toezicht van de Hotelschool The Hague; lid van het Topteam Sport van VWS (adviseert de minister over bevordering van innovatie in de sport) en voorzitter van de Maatschappelijke Adviesraad van FC Utrecht.

Geri haalde haar bachelor docent bewegings- onderwijs in 1975 aan de Academie voor Lichamelijk Opvoeding in Amsterdam en studeerde af in de Pedagogische Wetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam in 1986. In 2007 volgde zij de Master Class Innovation and Governance aan Harvard University en in 2015 de Nyenrode Commissarissen Cyclus.

De heer dr. ir. A.F. Groen, commissielid

Ab Groen is bestuurder, toezichthouder, adviseur en panelvoorzitter bij opleidingsvisitaties in het hoger onderwijs. Bestuurder is hij bij Stichting GOO (kinderopvang en basisonderwijs, Gemert); toezichthouder bij woningcorporatie BrabantWonen (te Oss) en vo-school Cambium College (te Zaltbommel). Hij was vanaf 2013 vijf jaar voorzitter van het College van Bestuur AOC Helicon Opleidingen (vmbo en mbo). Na zijn studie en promotie in Wageningen werkte hij 27 jaar bij Wageningen UR. Hij bekleedde onder andere functies van Universitair Hoofddocent Fokkerij & Genetica, Hoofd Onderwijs Departement Dierwetenschappen en Stafdirecteur Education, Research & Innovation.

In zijn functies was hij actief betrokken bij onderwijs- vernieuwing (hbo en wo) en regionale samenwerking onderwijs-bedrijfsleven. Hij was visiting professor SLU (Uppsala, Zweden) en University of Guelph (Ontario, Canada), coördinator van een EU-Concerted Action. Hij publiceerde ruim 80 wetenschappelijke artikelen in refereed tijdschriften en ruim 65 artikelen in vak- tijdschriften. Hij bekleedde diverse bestuurlijke functies zoals voorzitter bestuur St. StartLife Holding, lid bestuur van het Nationaal Herbarium Nederland en lid bestuur St. Samenwerkingsverband Rivieren- gebied Passend Onderwijs. In de raadsperiode 1998- 2002 was hij raadslid voor het CDA in de gemeente Wageningen.

De heer prof. mr. dr. Paul F. van der Heijden, commissielid

Paul F. van der Heijden was van 2002-2007 Rector Magnificus van de Universiteit van Amsterdam. Daarna was hij tot 2014 Voorzitter van het College van Bestuur en Rector Magnificus van de Universiteit Leiden. Tot 2019 was hij Voorzitter van het bestuur van Instituut Clingendael voor internationale betrekkingen.

Nu is hij als hoogleraar Internationaal Arbeidsrecht verbonden aan de Universiteit Leiden. Van der Heijden studeerde rechten aan de UvA, en promoveerde aan de Universiteit Leiden. Hij werkte als rechter in Amsterdam en later als hoogleraar arbeidsrecht aan de UvA. Daar was hij oprichter van het interdisciplinaire Amsterdams Instituut voor Arbeidsstudies (AIAS). Tevens was hij er decaan van de Faculteit Rechtsgeleerdheid. Van der Heijden was Kroonlid van de SER en lid van de Raad voor het Openbaar bestuur. Van der Heijden is lang (1995-2017) actief geweest in de International Labour Organisation (ILO), een onderdeel van de Verenigde Naties (VN). Hij was onder meer 15 jaar onafhankelijk voorzitter van de ILO Committee on Freedom of Association die zich wereldwijd bezig houdt met toezicht op de implementatie van de fundamentele arbeidsrechten. In 2020 werd hij lid van een arbitrage panel dat kan optreden in conflicten over arbeidsrechten tussen de VS en Mexico op basis van het nieuwe handelsverdrag tussen die landen (USMCA).

Van der Heijden is lid van de Foundation Board van Stichting Nyenrode/ Raad van Toezicht van Nyenrode Business University. Ook is hij lid van de RvC van IBM Nederland BV. Van der Heijden publiceerde boeken en artikelen over arbeidsrecht en over mensenrechten, nationaal en internationaal. Hij was de promotor van 18 promovendi. Hij is lid van de Koninklijke Nederlandse Academie voor Wetenschappen (KNAW).

De heer prof. dr. L.G. Soete, commissielid

Luc Soete is decaan van de Brussels School of Governance verbonden aan de Vrije Universiteit Brussel en emeritus hoogleraar Economie aan de Universiteit Maastricht. Hij is vicevoorzitter van de Raad van Toezicht van de TU Delft sinds mei 2017 en lid van de KNAW. Hij is ook lid van de Europese Expert group on the Economic and Societal Impact of Research and innovation (ESIR) van de Europese Commissie en covoorzitter van het Scientific Committee van het Partnerships for Research and Innovation (PRI) initiatief van het Joint Research Centre (JRC) in Sevilla. Hij is ook lid van de Advisory Board van UNU-CRIS en van de Sussex Business School. Luc Soete studeerde Economie aan de Universiteit Gent en behaalde zijn doctoraat in de Economie aan de Universiteit van Sussex.

Daarna begon hij aan een onderzoekscarrière in het Verenigd Koninkrijk bij de Science Policy Research Unit en in de Verenigde Staten bij Stanford Universiteit op het gebied van de economie van technologische ontwikkeling en innovatie. In 1986 werd hij benoemd tot hoogleraar Internationale Economische Betrekkingen aan de Universiteit Maastricht. In 1988 richtte hij het Maastricht Economic Research Institute on Innovation and Technology (MERIT) op dat in 2005 deel ging uitmaken van de United Nations University (UNU). Soete was directeur van MERIT sinds de oprichting in 1988 en later van het nieuw geïntegreerde instituut UNU-MERIT van 2005 tot 2012. Van 2004 tot 2014 was hij lid van de Adviesraad Wetenschap, Technologie en Innovatie. Van 2012 tot 2016 was hij Rector Magnificus van de Universiteit Maastricht (UM).

CDHO

Parkstraat 83

2514 JG Den Haag

070 - 850 5300

info@cdho.nl

www.cdho.nl